

Ярмак Тетяна Вікторівна

Комунальний заклад охорони здоров'я
«Харківський обласний медичний коледж»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВІДДІЛЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ І ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

У статті досліджено значення професійного підходу до навчального процесу в відділеннях підвищення кваліфікації та післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів для забезпечення високого рівня фахової компетенції; особливості педагогічної діяльності викладача відділення підвищення кваліфікації та післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів, застосування інноваційних підходів в навчанні; основні напрями освітнього процесу підвищення кваліфікації та післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів для забезпечення високої якості навчання.

Ключові слова: медична освіта, підвищення кваліфікації, викладач післядипломної освіти, педагогічна діяльність, інновації.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Джерело розвитку суспільства – освіта. Медична освіта в освітній політиці України грає дуже важливу роль. Проблема якості, особливо якості медичної освіти, в усі часи – одна з найважливіших. Забезпечення високоосвіченими та кваліфікованими педагогами-фахівцями в час реформ в медицині має велике значення. Післядипломна медична освіта – один з найголовніших процесів системи освіти, який забезпечує підвищення рівня теоретичних, практичних знань, умінь та навичок курсантів-слухачів циклів удосконалення і спеціалізації підвищення кваліфікації та післядипломної освіти у відповідності з сучасним рівнем. Обсяг інформації постійно зростає, бурхливо змінюється. З'являються нові технології, методики навчального процесу. Тому європейська інтеграція потребує професійного підходу до навчання протягом усього життя.

Медицина – галузь, що розвивається. Вдосконалення медичної освіти для виведення її на новий якісний європейський та світовий рівні – необхідність в теперішній час. Для викладача, особливо

викладача післядипломної освіти, постійний розвиток є важливою умовою якості і конкурентоспроможності.

Ціль статті – показати значення особливості педагогічної діяльності викладача відділення підвищення кваліфікації та післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів для забезпечення високого рівня якості навчання.

Завдання: підвищення якості професійної підготовки курсантів-слухачів (молодших медичних спеціалістів) на сучасному освітньому рівні.

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем). Проблемами медичної освіти та її дослідженнями займалися такі всесвітньо відомі вчені та лікарі, як Пирогов М. І., Амосов М. М., Бехтерев В. М. В Україні роботи Артемчук Л. М., Цехмістер Я. В., Булах І. Є., Білинської М. М., Мрута М. Р., Волосовець О. П., Банчук М. В., присвячені проблемам підвищення якості та розвитку медичної освіти. Вороненко Ю. В. обґрунтував зміст і організацію безперервного професійного розвитку. Педагогічний процес, структуру педагогічної діяльності викладачів вищих медичних навчальних закладів вивчали Кремень В. Г., Сухомлинська О. В., Бех І. Д., Наумов Б. М., Вітвицька С. С., Ортинський В. Л. Інновації в освіті, педагогічній діяльності визначили прогресивними Загвязинський В., Химинець В., Арламов О., Буркова Л., Бургін М., Ангеловський К. Дослідженням професійного становлення, розвитку та самовдосконалення викладачів займалися Фокін Ю., Семиченко В., Кузьміна Н. та інші.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Медична освіта – пріоритетний напрямок стратегії успішного розвитку медичної допомоги. Післядипломна освіта та підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів необхідні для забезпечення висококваліфікованими фахівцями галузі охорони здоров'я. Згідно Закону України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004), «складниками освіти дорослих є: післядипломна освіта; курси перепідготовки та/або підвищення кваліфікації; безперервний професійний розвиток» (ст. 18).

Швидкість розвитку медицини за останні роки у світі і в Україні, появлення новітніх наукових досліджень, технік та технологій діагностики та лікування потребують знань, умінь та навичок на високому рівні. Зростають вимоги до освітнього процесу – «система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей» (Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017).

Сучасна медична освіта повинна бути високотехнологічною: впровадження нових наукових розробок, галузевих стандартів, новітніх технік та технологій в навчальний процес. Комітетом з питань охорони здоров'я Верховної ради України 14 лютого 2017 року було організовано засідання «круглого столу» на тему «Про стан та перспективи медичної освіти в Україні», де обговорювалися проблемні питання вітчизняної медичної освіти; післядипломної освіти, підготовки молодших медичних спеціалістів.

Особливість роботи викладача відділення післядипломної освіти та підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів полягає в тому, що це процес освіти дорослих: слухачі вже мають базові професійні знання, уміння, навички. Тому необхідно постійно удосконалювати форми та методи викладання навчального матеріалу, оновлювати програми навчання.

Педагогічна діяльність викладача післядипломної освіти – це особливий вид діяльності, більш складний за змістом та формою, ніж інші види. Найбільш характерними рисами освіти дорослих є: актуальність, системність, практикоорієнтованість; інноваційність, інформативність навчальних програм, форм занять та інше.

Викладач повинен постійно стежити за новинами, покращувати свої знання, отримувати додаткові знання, щоб відповідати вимогам часу. Під час проведення занять у дорослих є можливість обмінюватися поглядами, досвідом, що дозволяє вести діалог між педагогом та слухачами. Процес спілкування має бути інформативним, переконливим, доповнений прикладами реальних життєвих та з медичної практики ситуацій, що дозволяє зробити викладання матеріалу більш емоційним, а результат якісним.

Одним зі стратегічних напрямів розвитку освіти є «інформатизація освіти» (Указ Президента України Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року). Сьогодні післядипломна освіта та підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів неможливі без нововведень. Інноваційний розвиток освіти здійснюється завдяки інформаційним технологіям. Сучасні інформаційні технології сприяють підвищенню ефективності навчального процесу, удосконаленню інформаційної культури викладача та формуванню інформаційної культури молодших медичних спеціалістів. Упровадження мультимедійних технологій в навчальний процес – це інновація, що дозволяє удосконалити методики викладання учбового матеріалу, по-новому організувати процес навчання. Комп'ютер та ноутбук – необхідні для навчання та роботи.

Заняття з використанням мультимедійних технологій потребують ретельної підготовки. Викладачу необхідно орієнтуватись

в сучасному інформаційному просторі: знайти, відібрати, проаналізувати, структурувати інформацію для створення навчальної презентації. Презентацію потрібно постійно оновлювати, доповнювати, удосконалювати з урахуванням контингенту слухачів: відповідно професійного напрямку, рівня знань, досвіду та стажу роботи. Крім того, інформативність мультимедійних презентацій набагато вище традиційних методів: таблиці, графіки або діаграми дають можливість замінити текст на кількох сторінках.

Швейцарський педагог Йоган Генріх Песталоцці вважав, що освіта необхідна для розвитку суспільства, в якому навчання треба будувати на чуттєвому пізнанні: «Чим більшою кількістю чуттів ти пізнаєш суть явища чи будь-якого предмета, тим правильнішими будуть твої знання про нього». Тому особливе значення в навчанні дорослих має принцип наочності, що полегшує процес засвоєння знань, стимулює пізнавальну мотивацію. Використання слайд-шоу дає можливість зацікавити аудиторію, зробити процес найбільш наочним. До компонентів мультимедійних технологій також відносяться фільми, показ яких визиває великий інтерес у аудиторії. Короткі тематичні відеоролики легко дивитися та сприймати.

В 2000 році ЮНЕСКО розробила програму «Інформація для всіх», згідно якої «інформація та знання являються всесвітнім суспільним надбанням. Вони мають найважливіше значення для розвитку освіти, науки, культури та комунікації» [4]. Україна є членом Міжурядової ради Програми «Інформація для всіх».

Сучасний розвиток медичної освіти потребує модернізації, щоб наблизитися до міжнародних стандартів. Тому викладач повинен вільно володіти предметом, мати високий сучасний рівень знань, компетентності, бути професіоналом. Згідно Закону України «Про освіту», «педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру». Займатися вдосконаленням своїх знань і умінь, самоосвітою, підвищенням кваліфікації потрібно протягом усього життя, незалежно від тривалості педагогічного стажу. 28 березня 2018 р. Кабінет Міністрів України прийняв Постанову № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я», де визначені основні принципи безперервного процесу навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців.

Професійна майстерність викладача відділення післядипломної освіти та підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів вимагає високої загальної культури, ерудиції, культури мовлення та культури спілкування. Викладач повинен відчувати аудиторію, тривалий час утримувати увагу слухачів; вміти володіти собою, своїм

настроєм, прийомами ораторського мистецтва. Професійна діяльність потребує постійного розвитку. В навчальному процесі освіти дорослих це має велике значення.

Висновки. Професійна діяльність викладача відділення підвищення кваліфікації та післядипломної освіти, зокрема освіти молодших медичних спеціалістів, є особливою формою висококваліфікованої розумової діяльності. Педагогічна діяльність викладача спрямована на оптимізацію навчального процесу, удосконалення професійних знань, умінь та навичок; підготовку конкурентоспроможних фахівців. Педагогічна майстерність викладача повинна безперервно розвиватись, мати творчий характер.

Високий професіоналізм, сучасна навчально-методична база, упровадження передових наукових розробок, інформатизація навчального процесу дозволять досягти якісних результатів в педагогічній діяльності на рівні європейських та світових стандартів.

Література

1. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: підручн. / Зязюн І. А., Крамушенко Л. В. та ін.; за ред. Зязюна І. А. – [2-ге вид., допов. і переробл.]. – К., 2004.
2. Поляченко Ю. В. Медична освіта у світі та в Україні: навч. посібн. / Ю. В. Поляченко, В. Г. Передерій, О. П. Волосовець, В. Ф. Москаленко, І. Є. Булах та ін. – К. : Книга плюс, 2005. – 384 с.
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В. Л. Ортинський. – К. : «Центр учбової літератури», 2009. – 443 с.
4. Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dlab.irtc.org.Ua/IFAP_UA/programu.html.
5. World Federation for Medical Education. Global standards for quality improvement. Postgraduate Medical Education [Electronic resource]. – Retrieved from : <http://www.wfme.org>.

Татьяна Ярмак. Особенности профессиональной деятельности преподавателя отделения повышения квалификации и последипломного образования младших медицинских специалистов.

В статье исследовано значение профессионального подхода к учебному процессу в отделениях повышения квалификации и последипломного образования младших медицинских специалистов для обеспечения высокого уровня профессиональной компетенции; особенности педагогической деятельности преподавателя отделения повышения квалификации и последипломного образования младших медицинских специалистов; применение инновационных подходов в

обучении; основные направления образовательного процесса повышения квалификации и последипломного образования младших медицинских специалистов для обеспечения высокого качества обучения.

Ключевые слова: *медицинское образование, повышение квалификации, преподаватель последипломного образования, педагогическая деятельность, инновации.*

Tatiana Iarmak. Specifics of professional activity of the teacher of the department of advanced training and postgraduate education of junior medical specialists.

The article examines the importance of professional approach in the departments of advanced training and postgraduate education of junior medical specialists to ensure a high level of professional competence; specifics of pedagogical activity of the teacher of the department of advanced training and postgraduate education of junior medical specialists, application of innovative approaches in teaching; the main directions of the educational process of advanced training and postgraduate education of junior medical specialists in order to provide a high quality education.

Keywords: *medical education, professional development, postgraduate training teacher, pedagogical activity, innovations.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 05.05.2018

Прийнято до друку 08.05.2018

Інформація про автора:

Ярмак Тетяна Вікторівна – викладач вищої категорії, відділення підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів, Комунальний заклад охорони здоров'я «Харківський обласний медичний коледж».